

ZO BEKEKEN

GEERT SELS

LENS OF VERGROOTGLAS?

Slecht kan het met de fotografie niet gaan. Het internet bulkt van de prentjes. Tik een zoekterm in, en er komt een weelderige vrouw tevoorschijn. Digitale camera's zijn ons ter hulp gekomen. Gedoe met instellingen en belichting behoort tot het verleden. Zelfs al klik je als een woesteling in het rood, je camera maakt er toch nog wat van. Iedereen doet het! Maar niemand kan het.

Zelfs niet hele grote fotografen. Dat is 'de provocatieve stelling van Hans Aarsman (57). Eind jaren tachtig maakte Aarsman een spraakmakend fotoboek van zijn reportages door Nederland. Zijn camper hield er een ingedrukt dak aan over. Daar ging de fotograaf op staan om het juiste perspectief te bereiken.

Elke week op donderdag denk ik aan Hans Aarsman. Dan heeft hij in het Nederlandse dagblad *De Volkskrant* zijn rubriek. *'De Aarsman Collectie'* heet die. Hij neemt een foto en voorziet die van deskundig commentaar. Sjonge, die man kan kijken. Het is een spel geworden. Ik kijk naar de foto en probeer te raden waar hij het over zal hebben. Soms een detail, soms een algemene observatie, maar doorgaans iets wat ik niet geraden had.

meer?' is de twaalfde meest gestelde vraag die hij krijgt. (Op één staat: 'kopje koffie?') Nee dus. Toch niet als professional. Hij heeft een cameraatje. Voor op vakantie en als er iemand jarig is.

Een beetje achteloos, laptopje op de schoot, vertelt Wijs hoe de fotograaf zich bevrijdde van zijn beroep. Nu en dan een prentje. Bijvoorbeeld uit de vleesreclame. Lekker rood vlees. In plakken en in hompen. Het lijkt wel alsof je samen gezellig in een fotoalbum zit te bladeren. De vanzelfsprekendheid waarmee Carly Wijs vertelt, drukt Aarsmans gemoedsgesteldheid uit. Geen spijt. Niks diep getob. Nee, gewoon een nuchtere weergave van de loop der dingen.

Als ik het goed begrepen heb, was de Aarsman met telelens en statieven om de nek een fotograaf die voortdurend onderwerpen zocht. Die foto's lieten niet zien hoe de dingen eruit zagen. Die probeerden de boel op

ledereen neemt foto's, maar niemand kan het

te leuken. Of te fatsoeneren. Hij begon zich te schamen voor het verdorzelen van wat hij zag. Dan liever het cameraatje van de amateur. Zo moest hij niet op zoek naar onderwerpen, maar kon hij de beelden op zich af laten komen. Niks poseren of mikken of kaderen. Gewoon, patz,

Onlangs dacht ik op een woensdagavond aan Hans Aarsman. Ik was Siri Hustvedt aan het lezen. *De blinddoek*. Iris discussieert met een bevriende fotograaf die baalt omdat zijn camera weigerde. Tot net een vrouw zo'n mooie epileptische aanval kreeg. Waarop de vraag rijst of je sommige onderwerpen beter niet zou fotograferen. En of dat gecensuur is. 'Censuur niet', zegt Iris. 'Dat is van buitensaf opgelegd. Ik bedoel dat je jezelf van binnenuit beperkingen oplegt. Tenslotte kunnen foto's ook liegen, een verkeerd beeld laten zien in plaats van de waarheid.' Toen begreep ik eindelijk waarom Hans Aarsman, een succesvolle fotograaf, vijftien jaar geleden zijn camera verkocht.

Over dat onderwerp heeft hij nu een theatertekst geschreven. Hij heeft er al meer geschreven, maar hij had het nog nooit over fotografie zelf. *Niemand kan het* gaat alleen over fotografie. Carly Wijs speelt. Altijd een garantie dat de gedachten helder worden overgebracht. Het begin is meteen raak. 'Fotografeer je echt niet

naar voren. Zulke foto's laten de dingen zien. Zoals ze zijn. In het verzamelboek *De Aarsman Collectie* lees ik bij een reeks foto's van het EK Voetbal 2004 hoe bevrjgd hij zich voelde door zijn beslissing. Zeven foto's laten telkens dezelfde actie zien met een doelman die tegen een aanvaller botst. Telkens vanuit een andere hoek. De waarheidsfoto van Cartier-Bresson, de enige mogelijke op dat ene moment, kwam op de heiling te staan. 'Er is niet één waarheid. Er zijn er minstens zeven.' Door niet meer te fotograferen, kan Hans Aarsman vrijuit kijken. Zou het waar zijn dat er in zijn zak nu geen camera maar altijd een vergrootglas zit?

Hans Aarsman en Carly Wijs met 'Niemand kan het'. Op 20 en 21/11 in Het Paleis (Antwerpen), 25/11 in Nons (Mechelen), 17/1 in CC Strombeek-Sever. Info: 03-235.04.90. 'De Aarsman Collectie', Nai Uitgevers, 126 p., 19 euro.

ONLINE
www.naipublishers.nl

Carly Wijs in 'Niemand kan het'. © Hans Aarsman